

Nova Pravda

Glasilo Narodno-Socialistične Stranke.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Narodni dom,
Kopališka ulica, I. nadstropje.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Posamezna številka velja 1 K.

Naročnina: mesečno 8 K, četrtletno 24 K, polletno 48 K,
celoletno 96 K. — Inserati po dogovoru.

Naš prvi majnik.

Tovariši!

Sila razmer, ki so jih ustvarili elementi, ki bi morali biti naši bratje, ker so kakor mi, sužnji dela, sužnji kapitala, pa so naši najhujši sovražniki — elementi, ki bi jim morala biti naša Jugoslavija, kot naša domovina nad vse sveta, pa jo s svojimi utopijami skušajo za ceno brezdomovinstva z nasiljem razrušiti — elementi, podkupljeni od tujega kapitala, ki imajo na vesti toliko žrtev, toliko zapeljanih naših bratov sotrpinov: ta sila razmer s svojimi posledicami nas v interesu države ovira naš 1. majnik proslaviti tako, kakor smo si ga želeli.

In vendar tovariši:

Sprejmite ravno te vzroke, te posledice kot neprecenljivi dar za naš 1. majnik! Zakaj ravno ti vzroki so morali obrniti oči na nas, kot pravi jugoslovanski proletarijat, kot državi i narodu zveste delavce, tudi vsi tisti, ki so doslej stoječ pred falzificirano firmo „jugoslovenskih“ socialistov-komunistov, zanikali potrebo obstoja „Narodno Socialistične Stranke“.

Kri po beli Ljubljani.

Strašilo lazi po Evropi —
strašilo komunizma. Marx.

Belo Ljubljano je v soboto dopoldne pordečila kri, prevroča človeška kri, ta najdražjeekstrakt sumaričnih možnosti življenja.

Na cesti za Leoniščem v Vodmatu so pokale puške ter samokresi in med svinčeno točo so padale — žrtve... Ne, kakor zadnjič, v noči 20. septembra 1908, ko je požvinjeni nemško-avstrijski lajtnant Mayer ukazal streljati na bežečo maso, kot streljajo divji lovci na divjačino. Ne! V jutro, dne 24. aprila 1920 sta si obraz v obraz stala dva najhujša sovražnika: država in anarhija, ozir. sedanji družabni red in oni, ki ga komunisti hočejo z grozoto nasilja porušiti, da na njegovih razvalinah, na grobeh vseh državotvornih elementov zgradijo svojo „stavbo bodočnosti“. Na prašni cesti za Leoniščem sta trčili vkup dve svetovni ideji. Ideja revolucionarnega komunizma je ob nasajenih bajonetih predstavljajočih državo in dosedanji družabni ustroj, našla priliko, da s sproženjem pušk, sproži že dolgo pritajeno silo proti sovražni sili, da nastopi dosedaj nekrvavi boj, svojo prastaro pot — izbruha krvavega boja, klanja, vničevanja. V boj so se spustili bojevniki sami; vojskovodje, hujskači, so čakali v varnem zavetišču na izid prvega poizkusa dejanske revolucije. Vojskovodje naše rdeče armade so zmožni organizirati vojsko, jo do bestijalnih strasti nahujskano dobro pripraviti tudi za krvavi boj, ampak ko so jo spravili na bojišče, prepuščajo izvršitev dejanskega spopada bojevnikom samim. Sto in stokrat se je to že zgodilo in vendar se pusti ta armada raje pobijati sama, izogne se raje zdravi pameti, ko bi jo morala srečati. To je značilno. V tem vidimo moč ideje. In to nam mora vzbujati respekt, ne toliko pred idejo samo, nego pred silo te ideje, pred njenim čarovitim vplivom na maso, čeprav ista nima jasnega pojma o vsebini, pa vidi jasno pred seboj vsaj okvir slike. To pot, čeprav niso vedeli vsi vsa,

Ta zavest, da smo ravno mi neizogibno potrebni sebi, narodu i državi, naj s ponosom napolni Vaša srca! In v odmevu tega ponosa praznujte ta za nas zgodovinski 1. majnik!

Posvetite ta praznik zbranim mislim, in načrtom, kako razširimo pričeto delo naše organizacije, kako jo zgradimo v veličastno stavbo, v ponositi dom, za ujedinjenje vsega, res jugoslovenskega in vsega slovanskega proletarijata in konečno za pobratinstvo vseh onih, po drugih delih sveta trpečih naših bratov-tovarišev, ki kakor mi, ljubijo svoj dom i svoj narod.

To bodi naš končni cilj! Taka bodi naša in internacionala vseslovanskega proletarijata!

Tovariši!

S temi načrti posvetimo naš prvi praznik podlagi največje stavbe: **prenovljeni človeški družbi, v kateri bomo brez nadvlade enega razreda nad drugim — od naroda do naroda vsi bratje in sestre!**

ampak o tem so bili vsi prepričani, da so zdaj podani pogoji, da prestop iz pasivne revolucije v aktivno, v par dneh vsaj v Jugoslaviji, doseže popoln družabni in državni prevrat.

Padli so strelj in padle so žrtve. Nedoželne? Je bilo treba teh žrtev? To so vprašanja, ki jih moramo še odložiti.

Sicer pa mi vsi drugi dobro vemo, kaj je čakalo tudi nas vseh skupaj, če bi se bil načrt komunistov ne le v Ljubljani, ampak predvsem tu na meji in po celi Jugoslaviji posrečil. Napad razjarjene mase na duhovnika, ki je na cesti umirajočim prinesel tolažbo vere, v kateri so bili rojeni, mora biti tudi v očeh vsakega brezverca, zverinsko početje, ki zanikuje vsak čut človečanstva. Čim manj take golazni v človeški podobi, tem več bo bitij z imenom človek.

Za Ljubljano samo je ta krvavi dogodek za Leoniščem huda — zaslužena kazen. Nad 20 let je na svojih prsih redila v jugoslovanski soc. demokraciji zavitega gada, pa se ni zavedala, da je to zalega najbolj strupenega sovražnika Slovanov, največjega brezvestneža-anarhista, žida Marxa, ki svoj komunistični evangelij zaključuje:

„Odkrito izjavljamo, da se naši cilji dado doseči le po nasilnem prevratu vsega dosedanjega reda. Naj trepečejo vladajoči razredi pred komunistično revolucijo!“

In te dni so tudi razen Ljubljane trepetali vsi, ki so vedoma ali nevedoma tajili resničnost tega evangelija.

Generalni „puč“ — „jugoslovenske internacionale“.

(Dopis iz jugosl. železničarskih krogov.)

Akoravno so se kolesa zopet začela vrteti, vendar je stavka še v svoji veljavi in navdušeni nemški sprevedniki organizirani v tretji, to je „jugoslovanski internacionali“, so si pričeli zopet šivati rozete na čepice, da bi popolnoma adjustirani stopili v omrežje Nemške Avstrije, ne da

bi se jih prestavilo iz Maribora. Komaj čakajo, da bi bilo konec stavke tak, da se Jugoslavija zruši. Da bi pa to hitreje in z večjo gotovostjo doživeli, so hujskali svoje slovenske sodruge z vsemi sredstvi javno, dokler je bilo varno, sedaj ko postaja malo bolj nevarno, hujskajo slovenske sodruge po šumah Pohorja na skrivaj in jih pošiljajo za vsak slučaj naprej v prvo vrsto.

Tako je bilo pričakovati. Cela stavka je bila od vsega početka politična in dobro zavita v rdečo zastavo krušnega vprašanja, vsaj toliko časa, da so vsa kolesa stala. Konečno je bila za politično proklamirana. Kar je bilo slovenskih (recimo slovenskih) voditeljev, so hoteli prevrat v svrhu proletarske diktature, pri kateri naj bi prišli vsi voditelji na odlična mesta; kar pa je bilo nemških in nemčurskih voditeljev, so računali na vsak način bolje: napraviti prevrat, ob prevratu nastane zmeda in ob priliki zmede se da priklopiti Maribor in morda celo Celje k Nemški Avstriji. Ko bi bilo to gotovo, bi se na široka usta smejali slovenskim sodrugom, da so bili tako neumni in jim pomagali izvršiti to delo. Za plačilo bi slovenski sodrugi in posebno Zvezarji dobili najslabša mesta in najtežja dela, ali pa bi jih poslali čez Savo, če ne bi tam morda stal celo bratec Italijan, ki bi se branil jih sprejeti. No, pa za ceste pometati in kanale čistiti bi že bili tudi Slovenci dobri, saj nemške komande so se svojčas že naučili, Nemcem pa itak ne diši tako delo.

Ta kalkulacija je dobra in na internacionalni podlagi tudi s pomočjo Slovencev izvedljiva (ampak le tedaj, če bi pri tem projektu ves ostali jugoslovanski narod — roke križem držal. Op. ured).

Pa povrnimo se k prvim, našim domačim špekulantom in zapeljanim rojakom, kateri (zadnji) tvorijo maso.

Špekulantje. Pod krinko druge internacionale se ni dalo napraviti prevrata, ker v drugo internacionalo nikdo, tudi zadnji naš delavec ne veruje. Druga internacionala je v Nemčiji in v Nemški Avstriji na krmilu in ne more napraviti svojih ljudi srečnih, ne more odpraviti draginje in tudi v teh dveh deželah, kjer je delavski sloj v mnogo močnejšem razmerju h kmetom in meščanom, ne morejo diktirati cen in živeti kakor v raj.

Kratko pred željno pričakovano stavko, so se torej priglasili h tretji internacionali, ne da bi bili vprašali svoje člane.

To je bilo na znanem kongresu v Mariboru pri Götzu. Tretja internacionala — komunizem — to bode vleko in našlo pri Slovencih, celo pri narodnih socialistih mnogo privlačne sile, že iz bratskega čuta do Rusov. Na posledicah vojne je itak vse nezadovoljno. In ko je narasla znova draginja in je bilo vse razburjeno, je bil pravilno izbran trenutek, da bomba poči z vso silo. Vzrok, zakaj se je vžgala, je postranska stvar. Začeti je bilo treba pri železnici in zato je bil vzrok neki nori pravilnik za železničarje, kakor je bil dober vzrok za svetovno vojno — sarajevski umor, katterega je vsakdo obsojal, pa se je potem le celi svet stepel in umorjenih je bilo 15 milijonov ljudi.

Prva točka tega načrta: splošna železničarska stavka, se je aranžerjem s polnim uspehom posrečila. Železničarji so šli vsi lepo na led, kajti žolča je imel vsak ravno prav pripravljenegega.

Stavka se je zastavila nenadno in zahteve so bile potem stavljenе tako, kakor po sarajevskem umoru Avstro-Ogrski ultimatumu Srbiji. Nesprejemljive, ker so preveč poniževalne za avtoriteto vlade oziroma države. In to se je tudi hotelo! Kajti v akcijo morajo stopiti še rudarji, državni nastavljenjci, kovinarji i.t.d. Ko bi vse stalo, nastane zmešnjava, nezadovoljnost prikipi do vrhunca, vsi so pripravljeni za vse, nekaj demonstracij in shodov, zaslužka ni, ljudje krađejo in razbijajo, sedanja vlada demisionira, ali se jo požene in nastopijo komunistični vladarji. Hitro se priljubijo še onim, ki jim dotlej niso zaupali, na ta račun, da bi delili obstoječe zaloge živil po zelo nizki ceni ali pa celo brezplačno.

Ker bi moralo tvoriti v Sloveniji 12.000 železničarjev, 8.000 rudarjev in še kaj drugih revolucionarnih elementov, zanesljivo rdečo armado, bi ne bilo premoza in ne železnica in še teh pet tovarn, ki jih imamo, ki ne obratovale. Ker pa morajo vsi živeti, bi se spravili nad kmete, ki sami že nič nimajo. In potem? Reakcija. Konec slave „jugoslovenskega komunizma.“

Mislimo pa, da smo šli že predaleč. Kajti Nemci bi bili že v Celju in Italijani že pri Trbovljah. Iz obeh strani je samo 100 km. Mi nismo na tisoče kilometrov dolga Rusija, ta je imela časa in bila je nemotena v svojem osrčju, ker so bili sosedje veseli, da ima sama s seboj posla. Ruski kmet je postal tudi boljševik, ker je bil suženj na gospodovi zemlji. Takoj, ko je zemljo dobil, je pa zgubil rdečo barvo in na podlagi splošne, direktne, tajne in proporcne volitve bi šel Lenin v Rusiji že danes rakom žvižgat. Njegova moč je teror, smrtna kazen in nekoliko tudi še spomin ljudstva na carsko Rusijo.

Tako približno si moramo predstavljati cilj sedanje generalne stavke, po načrtih tretje internacionale v Jugoslaviji.

Ne moremo si pa tako lahko predstavljati, da bi voditelji sedanje gibanja ne znali vnaprej zračunati fiasko komunizma pri nas. Če vsi drugi ne znajo, g. Tone Kristan — to vemo — je praktičen računar. Zato smo preje mnenja, da je pri celem tem „podjetju“ igrala glavno vlogo: iz kraške planjave lira, iz štajerskih hribov krona avstrijske veljave, pa — Leninov rubelj. (Za prvo potrebo je morda tudi g. Tone od svojih ministrskih dijet ob priliki nakupa nemških polomljenih lokomotiv kaj prispeval.)

Trezno presojeno, pa je ves ta „generalni puč“ le trenutna blaznost, ki jo je povzročilo nezadovoljstvo, deloma upravičeno, večinoma pa hujskano. Smatramo za nemogoče, da bi ta blaznost mogla še dolgo vztrajati. Bodimo prepričani, da pijanosti prve „zmage“ generalne stavke mora čimpreje slediti treznost in da bode zdrava narodna delavska masa zopet našla samo sebe in bo v najodločilnejšem trenutku odpovedala.

Bivšim, sedanjim in bodočim vladam pa služi v opomin: Ne igrajte se z ognjem!

Ne dajajte v roke brezvestnim prekucuhom najhujši protidržavni strup s tem, da omalovažujete strokovno delo našega zavednega jugoslovenskega delavstva, ali ga celo prezirate. Skrbite za mase, ne za posameznike! Vsem strankam pa: Zavedajte se, da je država več kot stranka.

Tebi slovenski proletarijat pa kličemo: Vstani, delaj in obračunaj ob volitvah! Ako bodeš rušil državo, preje, ko ima trdne meje, bodeš postal suženj tujega kapitala in še večji suženj tujih proletarcev. Internacionalo si ustvari jugoslovenski proletarijat kot narod do naroda — ne kot brezdomovinec!

Bivši sodnik Avgust Modriniak — odvetniški kandidat v Prekmurju.

(Dopis).

Odvetniška zbornica v Ljubljani je dala bivšemu sodnemu svetniku Avgustu Modriniaku legitimacijo odvetniškega kandidata in ga vpisala v imenik odvetniških koncipijentov.

Šef Avgusta Modriniaka je dr. Strasser, odvetnik v Dolnji Lendavi, ki ne pozna niti naših zakonov, niti našega jezika in ki nima pravice zastopati pri zbornih sodiščih.

Največja sramota za odvetniški stan v Jugoslaviji pa je, da je bivši sodni svetnik okrajnega sodišča v Mariboru Avgust Modriniak vpisan v imenik kandidatov odvetniške zbornice v Ljubljani.

Avgust Modriniak je bil eden najzagrizenejših nemškutarjskih sodnikov pri okrajnem sodišču v Mariboru in svoje sovražstvo do Slovencev je posebno kazal ob izbruhu vojne.

V razpravni dvorani okrajnega sodišča v Mariboru št. 15, kjer je Avgust Modriniak kot sodnik razpravljal v kazenskih zadevah, se je posebno leta 1914 in tudi med vojsko dan za dnevom zasramovalo naše slovensko ljudstvo in namenoma grdil in pačil slovenski jezik.

V kazenski zadevi Lukačič—Dollenz, ki je bila izrazito političnega značaja, pa je Avgust Modriniak kot sodnik uganjal pravcate nacionalne orgije. Iz spisov tukajšnjega okrajnega sodišča bi se dalo dodobra posneti, kako pristransko in zagrizeno nemško-nacionalno se je vedel, tudi v številnih drugih slučajih, ko mu je bilo deliti pravico Slovincu, zlasti, če je šlo za politično zadevo. Poleg tega je bil možak tudi kot zelo slab pravnik in sodnik tako „splošno priznan“, da vključ zadostni službeni „praksi“ in svoji goreči želji ni prišel nikoli k okrožnemu sodišču.

Tak mož je bil seveda ob prevratu z nekaterimi drugimi hujskači takoj odslovljen in niti Nemška Avstrija ga ni hotela več sprejeti v sodno službo, temveč ga je vpokojila.

Nekaj časa je Avgust Modriniak skesano taval po mariborskih ulicah, potem zginil za nekaj tednov v Gradec in se zopet vrnil s praznim želodcem v Maribor.

Konečno se je tudi pojavil na sodišču, da bi ga naša justična uprava zopet sprejela v službo, toda višje deželno sodišče v Ljubljani je sprejem tega moža popolnoma upravičeno odklonilo, pač pa ga je sprejela odvetniška zbornica v Ljubljani in mu dala legitimacijo odvetniškega koncipijenta.

Da se odvetniška zbornica v Ljubljani o osebah, ki se prijavijo za kandidate, tako malo in površno informira, je naravnost nerazumljivo, da ne rečemo nezaslišano.

V interesu naše države je, da se kolonizacija obmejnih krajev z ostanki mariborskih nemškutarjev prepreči in da se zabrañ vstop bivših nemškutarjskih sodnikov v odvetniški stan. Pozivljamo odvetniško zbornico v Ljubljani, da takoj kasira legitimacijo, ki jo je dala Avgustu Modriniaku.

Politične vesti.

Jugoslavija.

Nova vlada. Nevarna igra z usodo države izza zadnjih dni je vendar streznila

reakcionarne duhove tudi v Beogradu. Pričeli so se resno baviti z vpostavitvijo nove vlade, takozvane koncentracijske vlade.

Splošna stavka se lahko že danes smatra kot končana — z žalostnim zaključkom za vse, ki so jo vpriporili.

Promet je po veliki večini po celi Jugoslaviji vzpostavljen. Naši narodni železničarji vršijo svojo službo neustrašeno v kljub vsem zahrbtnim napadom in sabotazam, kot je bila ona v Slov. Bistrici, kjer so komunisti s ponesrečenjem tovornega vlaka skušali preprečiti ves promet Maribor—Ljubljana.

1. majnik — ukinjen, namreč kot naš delavski praznik. Vsled izrednih razmer ukinjene osebne svobode se praznovanje 1. majnika preloži. Prepovedani so tudi izleti, političnih, strokovnih organizacij, Glede zborovanj, shodov itd., ostane izdana odredba o poostrenem stanju tudi za 1. majnik veljavna.

Ljubljanske žrtve. Komunistični „puč“ v Ljubljani ima na svoji vesti 13 mrtvih in 31 ranjenih.

Mariborske vesti.

Š Prva zaplomba od strani do danes oficijelno še neznane cenzure, nam je v zadnji številki zadavila dve kritiki o ljudeh, ki ne spadajo v Jugoslavijo. Ker je bil list že dotiskan, je ta zaplomba povzročila občutno škodo. Med tem je že preskrbljeno, da se v Beogradu prepričajo o objektivnosti te tajne, neodgovorne cenzure napram nam in anarhistični cunji „Volksstimme“.

Š Isdaja za sredo je morala vsled splošne stavke izostati.

Š Vlom v Studencih. V noči od torika na sredo so „znani“ neznani storilci vlomili v prostore prvega delavskega konsumnega društva ter oropali za 30.000 K blaga. Storilci so bili strokovnjaki, ki znajo odpirati tudi Wertheimerce. Več o tem prihodnjič.

Š Izgon hujskačev. Kar dozdej JDS toleranca ni mogla, je zdaj morala sila razmer izvršiti: izgon glavnih hujskačev jugoslovske, nemške in madžarske internacionale. Šolska oblast še trpi dva glavna in nekaj skritih hujskačev, kot vzgojitelje naše mladine. Koliko časa še?

Š K obsodbi Wallischa se nam od ugledne strani poroča: Vzlic temu, da je Wallisch inozemec in da je po 78 zborovalnem zakonu inozemcem prepovedano udeležiti se kakega zborovanja kot sklicatelj, udeleženec ali reditelj, nastopa pri nas Wallisch kot tak javno ter tira naše nezavedno slovensko delavstvo v žrelo takozvane internacionale, ki pa je pri nas dejansko stranka nemških in narodu odtujenih delavcev, ki sicer prikrito toda dosledno rujejo proti naši mladi državi in ki bodo brezdomno prvo njeno zadrego vporabili v svoje politične namene. Žalostno je za naše delavstvo, da nima v svojih vrstah moža, ki bi tujerodnega Wallischa, ki se povsod naravnost vsiljuje, nadomestil. Le pri nezavednem slov. delavcu je mogoče, da ga zastopa tujec, kajti Wallisch zavzema s svojimi zaupniki najboljša mesta, slov. delavec, ki pa ima pravico do istih, mu pa slepo hlapčuje ter gre za njegove koristi v boj.

Naloga narodno socialistične stranke je in bo, predvsem našemu delavcu priboriti dostojno življenje in kruh, še-le v drugi vrsti pridejo tujerodci v poštev. Nikdar ne bomo pripustili, da bi sa otroci naših delavcev potujčevali, kakor se je to zgodilo v zadnjih 20. letih, v katerih se internacionala niti ganila ni za nas, vsled česar smo hodili s trebuhom za kruhom po celem svetu. Nemci pa so zavzemali naša mesta, si zidali na naše stroške nemške šole in tako vzgojili nemški naraščaj, ki je naravnost onemogočil našemu delavcu priboriti svojemu otroku boljšo bodočnost. Slovenskemu delavcu je sedaj odprta pot, da pošlje tudi svojega otroka v šole in tako vsaj njemu pripomore do boljšega mesta. Ni dvoma, da ga bo pri tem podpirala vsa javnost, to pa seveda le tedaj, če se mu z ozirom na njegovo narodnost zamore tudi zaupati. Za internacionale v narodni državi in še celo ob državni meji ni mesta, kar je

treba posebno poudarjati. Nujno potrebno je toraj, da se vse že količkaj narodno čuteče delavstvo strne v narodno socialistično stranko in da se že enkrat otrese čisto pod nemškim vplivom stoječe tukajšnje nemške internacionale, ki je razvila zadnjič nezaslišan pritisk na vse one delavce, ki se ji ne pokoravajo, za kar pride prej ali slej čas obračuna. — Tako vsled stavke zakasneli dopis. Med tem se je mnogo spremenilo tudi — pri diktatorju Wallischu. Gostoljubje, ki je mirno trpelo vse protidržavne lopovščine tega ogrskega čifuta, ga je te dni spodobno spremilo — preko naše meje. Tako se zatrjuje, veruje pa to — malokdo.

Š Poostreno stanje. Kralj. policijski komisariat v Mariboru je izdal po naročilu predsedstva deželne vlade za Slovenijo, med tem že javno nalepljeni razglas o poostrenem stanju. Opozarjamo na ta razglas posebno naše somišljenike. Prepovedano je vsako večje zbiranje na cesti in javnih prostorih. Vsi javni lokali morajo biti že ob 21. uri zaprti, le gledališče ¾ ure pozneje. Hišna vrata morajo biti brezizjemno ob 20. uri zaprta. Po 22. uri ne sme biti nihče na cesti, razun službeno ali sicer v dokazljivo nujni potrebi.

Š Javni organi uklenjenih rok. V nedavnem času, ko po deželi cele mesece niso dobivali sladkorja in ko so nas tudi v Mariboru z njim držali na najkrajši uzdi, so imeli gotovi nemčurski verižniki svoje zaloge prenapolnjene s sladkorjem. Občinstvo je pritiskalo na javne organe, češ, pregledjte zaloge znanih verižnikov, zaplenite in preskrbite pravično razdelitev. Občinstvo seveda ni slutilo, koliko gospodarjev imajo ti „javni organi“ nad seboj. In „javni organi“ sami niso slutili, komu teh gospodarjev se bodo zamerili, ako store svojo dolžnost. Izmed takih, za danes en slučaj: Javni organ N.N. je pri verižniku, recimo na Tegethoffovi cesti zasačil blizu 50 vreč sladkorja po 100 kg. Ugotovil je nadalje, da so od istega verižnika iz skladišča v Melju mariborski slaščičarji — njegovi prijatelji — dobivali po 30—40 vreč sladkorja za en mesec. Ko je ta „javni organ“ vse to ugotovil in preračunal, koliko ljudi je, ki nimajo niti koščka sladkorja za otroke ali bolnike, je to javil na pristojno mesto, prepričan, da dobi vsaj uradno priznanje za svoje dobro delo. Dobil pa je — veste kaj? — dolgi nos! Da, dolgi nos, češ, kaj svoj sicer kratek nos vtiče v stvari, ki ga nič ne brigajo. Tainta ima dovoljenje od tega-intega gospoda, slaščičarji morajo imeti sladkor za fino pecivo, za fine želodce, za — fini denar in — basta! Ljudje božji! Vi se hudujete nad temi ubogimi „javnimi organi“, nad očesom in ušesom postave, češ, nič ne vidijo, nič ne slišijo. Kaj jim pomagajo še take oči in ušesa, če pa imajo sami uklenjene roke od tega-intega gospoda!

Š Mariborski Lahoni. Večkrat grem po Wildenrainerjevi ulici in vidim postopati fante, ki govorijo nemško in se pozdravljajo „eviva“. Ker se mi je to že večkrat pripetilo, vprašal sem znanca, kdo da so ti možakarji. V veliko začudenje izvem, da so to realčni sedmega razreda, doma iz Trsta. Dostikrat sem slišal, da so slovenski realčani — begunci iz Trsta — zelo mlačni in indiferentni pri vsakem narodnem gibanju, a nisem smatral teh pritožb resnim. Sedaj, ko čujem to pozdravljanje z „eviva“, sem o tem prepričan. Starši teh mlačnežev so ali v službi pri uradih v Mariboru, ali so uradniki in obrtniki v neodrešeni domovini, ki bi pa radi, da bi Jugoslavija te velike Jugoslovane še redila in podpirala. Vsak begunec, ki hoče v Jugoslaviji živeti in ki zahteva tudi od nje ugodnosti, mora biti trdno naroden in zaveden! Tudi se neke gospodične, doma iz Trsta, sprehajajo po Wildenrainerjevi ulici in žlobodrajo svojo blaženo „italijanščino“. Ravno tako se je vedno čula italijanska govornica v predsobi gospoda dr. Senekoviča na policijskem oddelku. Špektakulus. — G. Špektakulusu smo na več mestih očipnili preostro pero. Vemo namreč, da so njegovi „Mariborski Lahoni“ sicer dobri narodnjaki, ki so prinesli znano tržaško razvado govoričiti laško, seboj tudi

v Maribor, ker je ta razvada najmanje na svojem mestu. Prihodnjič pa brez pardona tudi z imeni na dan!

Š Napisne table in „Volksstimme“. Poroča se nam: Pred par dnevi je bil prebarvan nemški napis tukajšnje okrajne bolniške blagajne in napis električnega podjetja „Melistroja“ v Gosposki ulici. Zadeva je vzbudila vihar ogorčenja med tukajšnjimi „pseudo-internacionalci“, recite nemškimi nacionalci. Njih glasilo „Volksstimme“ je priobčilo izpod peresa najbrže enega uradnikov „Okrajne bolniške blagajne“ tendenciozno notico, kjer s prstom kaže na „Novo Pravdo“, češ, to je sad vašega hujskanja v listu. Sploh pa odseva iz cele notice toliko nemškega fanatizma, da bi pričakovali takih izrazov kvečjemu v kakem graškem „Tagblattu“, a ne v Mariboru izhajajoči „mednarodni“ „Volksstimmi“. Autor te notice je gotovo hujši nemški nacionalac, kot celokupno uredništvo „Nove Pravde“ slovensko narodno. Naravnost nečuvno pa je, da si upa pisec onih vrstic klicati na pomoč pristojno oblast, v tem slučaju policijski komisariat, ko mu mora biti, kot dobremu poznavatelju odredb vladnega komisarja znano, da je bil izdan že lansko leto ukaz, s katerim se prepoveduje raba dvojezičnih, to je slovensko-nemških napisov. Če velja ta odredba za privatnike in trgovce, je toliko bolj umevno, da se ima vsak javen urad, pa naj bo tudi okrajna bolniška blagajna, ravnati strogo po takih odredbah. Ali pa veljajo za gospoda ravnatelja zavoda kake ekstravagance? Cela zadeva bi nas pravzaprav več ne brigala, da se ne bi spomnili kulturnega čina, ki so ga doprinesli nekateri nemški prenapeteži, ko so pred par tedni namazali slovenske ulične napise s človeškim blatom. Gospoda „internacionalca“ takrat čin kulturne nemške mladine prav nič ni razburil, kajti nikjer nismo našli v „Volksstimme“ niti najmanjšega zgražanja nad onimi smrkvci.

Š Olepševalno društvo, za mesto Maribor poroča: „V zadnjem času se vrstijo razni prikriti in odkriti napadi v tukajšnjem časopisju na naše Olepševalno društvo. Kritizira se predvsem mestni vrt ter se očita več ali manj malomarnost sedanjemu odboru, ki je prevzel društvene agende začetkom tega leta. Vsled vojne je trpelo med drugimi zlasti Olepševalno društvo, ker je imelo vezane roke in je bila cvetličarna v vojni upravi“. — S tem uvodom pričena nekaj „komunike“, ki ga je „Olepševalno društvo“ preteklo dni razposlalo raznim uredništvom. V nadaljnjem besedilu pa društveni odbor sam potrjuje istinost „raznih prikritih in odkritih napadov v tukajšnjem časopisju“ — torej, da je zlasti mestni park zelo, zelo zanemarjen in to proti vsemu našemu pričakovanju. Tu naštevati posamezne točke zanemarjenosti bi nikomur ne koristilo. Umestnejše se nam zdi ugotoviti, kdo je vsega tega kriv? Nimamo nobenega povoda zagovarjati sedanji večinski slovenski odbor tega društva. Toda čisto objektivno sojeno, moramo zavračati sodbo tudi našega občinstva, da je sedanji odbor edini krivec. To ni res! Pravi krivec je rajni „Stadtverschönerungsverein“, ki se tudi v zadnjem letu — torej že po vojni, ni niti najmanje brigal več za svoje dolžnosti — zlasti ne v mestnem parku. Raz njegovo stališče mu to odpuščamo. Kot trdi Germani so slutili, da jim je v Mariboru tudi na tem polju — odklenkalo, računali so celo, da bodo Slovenci takoj po prevratu zasedli tudi to sicer nepolitično društvo. Zato je raz stališča njih — političnega — naziranje umevno, da se za društvo — na smrtni postelji — niso več brigali. Za posledice smo pa — brez izjeme — vsi v Mariboru živeči Slovenci z našo počastnostjo in brezbriznostjo sami krivi. — Drugi krivec je občinstvo, sicer brez razlike narodnosti, ampak zopet ponajveč mi Slovenci sami. Namesto da bi dajali Nemcem lep vzgled, jih s svojo lastno malomarnostjo spodbujamo še bolj večje čine divjaškega upostojenja po parku. Ta pšica naj zadene zlasti našo šolsko mladino in one, ki v jutranjih urah po parku

prirejajo „koncerte“ in to v družbi dam, ki vsaj ob 24. uri spadajo domov. Če smatramo mestni park res za svojo last, nikar je ne zamenjavajmo z „gmajno“ kje v hribovski vasi, pa še tam ne sme vsak paglavac počenjati, kar se mu zljubi. — Sokriv pa je kolikortoliko tudi sedanji naš odbor sam. Ne radi brezdelja, ampak ker ne kaže dovolj energije v točnem izvajanju svojega delokroga. „Komunike“ govori o nekem čuvaju in stražniku. Kogar znanih smo že vprašali, nihče še ni videl mestnega, oziroma drž. stražnika, ob času ko bi ga bilo najbolj potreba, najmanj pa sploh kedaj kakšnega posebnega čuvaja. Ne bomo se pričkali, kdo ima tozadevno prav. Postavimo se na stališče, da je mestni park krasota mesta Maribor, da je ta krasota zdaj naša, da je torej nas vseh sveta dolžnost biti zvesti, odločni čuvaji napram škodljivcem te krasote.

§ **Šolska mladina** in poškodovanje in onesnaženje javnih nasadov. Mestni šolski svet je izdal na vse mestne šole sledeči ukaz: Od več strani prihajajo pritožbe o raznih nedostatkih, da se dela javnim nasadom v mestnem parku in drugod velika škoda. Opaža se, in sicer vedno češče in hujše, trganje vej, vejic in cvetlic, lomljenje drevesc po šolski mladini, kakor tudi tepanje ali stopicanje po tratah (livadah), metanje odpadkov papirja, smeti in druge nesnage. Ravnateljstvu (vodstvu) se naroča, da takoj potrebno ukrene, da se učence (učence) primerno pouči in polaga na srce, lepoto in veliko korist mestnega vrta, opozarja se naj na nedogledne posledice nastalih škod potom uničevanja nasadov, ob enem naj se jih strogo posvari z ozirom na kazni, ki doleti vsakega, ki se na ta način pregreši. Posebno naj se mladino resno opozori na kaznjivost radi čečkanja in zamazanja poslopnih in drugih zidov, metanja kamenja na vrtove, ceste, posebno na pokopališča, kjer se je dognala na nagrobnih spomenikih velika škoda, potem o poškodovanju klopi in žic (katere zabranjujejo prehod s steze na travnike) in o vsakovrstnem onesnaženju v javnih nasadih mesta. Prepove naj se tudi, da šolska mladina opravlja svojo potrebo kar javno, bodisi na ulici, bodisi po javnih nasadih. Ravnateljstvo (šolsko vodstvo) naj naznani takoj semkaj vse take protivnike za slučaj, da istemu ni mogoče izvršiti resne kazni v okvirju disciplinarnega reda. Predsednik: dr. Leskovar s. r. — Ob enem so bila naprošena ravnateljstva srednjih šol, kakor tudi šolsko vodstvo Leiteršberg in Krčevina, da postopajo na enak način v interesu vodstva javnih nasadov. Policijsko oblast se je tudi naprosilo za najstrožje postopanje proti takim prestopkom. Prosi se tudi cenjeno občinstvo, katero se spreha po javnih nasadih, naj blagovoli tozadevne oblasti podpirati in vse prestopke, katere opazi, takoj naznaniiti.

§ **Hochschulverband in naše oblasti.** K našemu tozadevnemu poročilu nam pošilja g. vodja policijskega komisarijata sledeče: „V pojasnilo k članku „Hochschulverband in naše oblasti“ v Vašem listu z dne 16. aprila 1920, št. 5, Vam priobčujem sledeči doslovni razpis ministrstva unutrašnjih dela, oddeljenja javne Bezbednosti br. 7275 z dne 28. januarja 1920, ki ga je dostavila deželna vlada za Slovenijo z odlokom št. 1537 pr. z dne 14. februarja 1920 semkaj — v vednost. „U cilju sprečavanja zloupotreba kao i stvaranje glumačkog prolarijata, koji je do sada dosta posla zadavao vlastima i državi. Uprava Udruženja Glumaca uputila je predstavku ovome Ministarstvu s molbom, da se stavi do znanja svima policijskim vlastima, da samo lice sa članskom kartom Uprave Udruženja Glumaca, može davati pozorišne predstave, kao i da svako lice, koje želi prirediti orfeumske i koncertne večeri (izuzimajući privatnih korporacija), mora pored ostalega imati dozvolu od Uprave Udruženja Glumaca. Svaka članska karta snabdevena je fotografijom dotičnog lica, potpisom predsednika udruženja g. Šave Todorovića i žigom uprave, na kome stoji u naokolo: Udruženja Glumaca srpskih, hrvatskih, slovenačkih.“

Kakor posnamete torej iz glasila razpisa, se nikakor ne gre za imperativen ukaz, temveč le za uvaževanje odnosno prošnje Udruženja jugoslov. glumaca, ki reklamirajo zase upravičeno oblastveno zaščito napram tuje-rodcem. Da se je to doslej i v Mariboru prakticalo, Vam mora kot vestnim kronistom biti tudi znano. Dva avstrijska umetnika, ki sta nastopila na stanovsko-društveni dobrodelni predstavi „Društva nemških visokošolcev v Mariboru“, prideta v poštev pa le kot gosta, a nikakor ne kot prireditelja, ker sta prejela od društva za potne stroške vsega skupaj po 500 kron. Dijaškega društva, kot prireditelja zabavnega večera pa nikakor ne kaže siliti, da plača pristojbine. Prireditelji ni imela nikakega političnega značaja, kaj še-le, da bi se vršila v znamenju frankfurteric. Tudi se iste niso udeležili nikaki SHS oficijelni zastopniki. Kar se pa tiče intervencije s strani člana tukajšnjega gledališča je pripomniti, da isto za take proteste ni legitimirano, ker ne predstavlja „Udruženja“. Iz vidika predstoječih izvajanj je rešiti tudi Vaše vprašanje „kdo je dal dvema igralcema (gostoma!) iz nam „sovražne“ države (s katero je pa davno sklenjen mir in je iz pravnega stališča ni smatrati sovražne) dovoljenje, nastopati javno v jugoslovanskem Mariboru“. Cospod dr. Senekovič zaključuje: „oblast se ni dala zavesti h koraku, ki bi izzival med sodržavljanji nemške narodnosti nejevoljo in v inozemstvu pa povečal mržnjo proti nam in nas naslikal za „balkanske“ barbore, ki se še v vprašanju umetnosti ne morejo otrestiti gotovih predsodkov. Čudim se, da inspirator kritike ne zahteva, da se črta iz repertorja slovenskih gledališč vse nemška dramatična dela in operne skladbe, ker provenirajo iz „sovražnih“ držav. Želeti pač moramo vsi, da si ljudje v tem oziru dobijo malce več svetovnega naziranja“. Kr. policijski komisariat v Mariboru. Vodja: dr. Senekovič. — Temu pojasnilu dodajemo od naše strani za danes le opazko glede „frankfurteric“. Poročilo nikakor ne trdi, da so se „frankfurterice“ videle tudi na tej nemško-nacionalni dijaški predstavi. Uverjeni pa smo, da je g. dr. Senekovič, kot vrhovna policijska oblast zadostno informiran, da so se „frankfurterice“ rabile ob drugi slični prireditvi, nekateri mislijo celo — na trgovskem predpustnem plesu. Zanimalo pa bi nas, če more g. dr. Senekovič zanikati govorice, da je bilo na tej „Hochschulverband“-veselici tudi več necivilistov.

§ **Užaljeni gerent iz Krčevine.** Tozadevnemu poročilu v št. 6, nam je g. vodja okrajnega glavarstva Maribor, poslal sledeče pojasnilo: „Leta 1913 so se pritožili stanovci v Nassimbenovih hišah v Krčevini, da občina ne skrbi za popravilo mosta, da je torej treba pomoči. Okrajno glavarstvo je nemudoma komisijskim potom zadevo preiskalo in tedanji okrajni inženir je napravil tudi brezplačno načrte za stavbo novega mostu. Stroški bi znašali 3 do 4000 K. Občina je obljubila, da bo v poletju 1914 ta most napravila. Prišla pa je vojska in to delo je zaostalo. Do leta 1919 so utihnille pritožbe radi tega mostu. Na pritožbo nekaterih občinarjev v jeseni 1919 se je zadeva takoj na licu mesta preiskala. Dognalo se je, da bi znašali za napravo tega mostu sedaj stroški najmanj 20 do 30.000 K, ko bi bil sploh mogoče dobiti material, kakor traverze; dognalo pa se je tudi, da je promet do teh Nassimbenovih hiš tudi za vozove od druge strani popolnoma neoviran. Ker se od občine sedaj ne more zahtevati, da bi za tak most potrosila do 30.000 K, mora ostati zadeva nerešena do časa, ko prevzame novo izvoljeni občinski odbor upravo v roke. Nadalje pripomnim, da niso ostale pritožbe na okrajno glavarstvo radi tega brezuspesne, ker je slučajno Inkret pri tem uradu zaposlen, ampak popolnoma iz stvarnih razlogov, ker se namreč Inkretu ni dala dokazati niti najmanjša nekorektnost. Nad 40 prič se je zaslislalo, revidirala se je blagajna, pregledale so se kalkulacije in vsa poizvedovanja so ostala negativna. Tožiteljem so se dali, vpogled vsi spisi in se jim je naznanilo, da okrajno glavarstvo

nima vzroka proti Inkretu postopati. Vložili so pa nekateri od prejšnjih tožiteljev novo pritožbo proti Inkretu pri deželni vladi, katero je dobilo okrajno glavarstvo v uradovanje. Ker pa so bile samo že v prejšnji vlogi na okrajno glavarstvo navedene pritožbe, poslal se je tuuradni spis deželni vladi v vpogled. Deželna vlada je vzela tuuradna preiskovanja na znanje in jih odobrila, o čemer so se tudi tožitelji obvestili. Obvestil pa se je po naročilu o tem ozidu tudi gerent Inkret, kateri pa je zahteval zadoščenje. Ker okrajno glavarstvo drugega zadoščenja ni moglo dati, iskal si ga je Inkret pri sodnji. Ako se človeku predbaciva poneverjenje in nemčurstvo, je pač edina pot sodnja, da dobe obrekovalci primerno in zaslužno kazni.

§ **Plaarna „vodje“ mariborskih Slovencev** je postala pribežališče nemških odvetniških kandidatov. Naši „voditelji“ so torej začeli rediti gade na svojih prsih. Le tako naprej in vaše zasluge za naš procvit in napredek v Mariboru bodo vedno večje!

§ **Prof. Družovičeva zasebna pevska šola za otroke** priredi v nedeljo, dne 2. maja ob 3. uri pop. svoj drugi koncert v veliki dvorani Narodnega Doma v Mariboru. Na sporedu so: otroška simfonija, petje, vijolinski kvartet i. dr. — Predprodaja vstopnic in sporedov v petek v trgovini g. V. Weixl na Glavnem trgu in v nedeljo od 9. do 12. pri blagajni v Narodnem Domu. Prebitek je namenjen za nabavo šolskih potrebščin.

§ **Pevskemu zboru „Glasbene Matice“** v Mariboru je daroval lastnik hotela pri „Zamorcu“ g. Jančar povodom prepeljave zemskih ostankov sina iz Varaždina v Maribor 500 K; g. Ivan Lovrec, vulgo „stric iz Amerike“ pa je daroval 400 K. Darovalcem najprisrčnejša hvala z željo, da bi našli več posnemovalcev.

DOPISI.

Radvanje.

§ **„Hetzerei“ internacionale.** Tukaj imamo šolskega vodjo gospoda nadučitelja Knafliča, ki je izboren pedagog in naroden mož, vsled tega je trn v peti našim nemškutarjem v internacionali. Mož si je iztekel na svojih bivših mestih v Savinjski dolini in v kozjanskem okraju tudi zaslug za slovensko uradovanje itd. Ko je pri nas nastopil službo, storil je veliko napako za internacionale, da je napisal v šolska spričevala imena tako, kakor so se v resnici pisali predniki njihovih starišev in kakor bi pač pričakoval vsak pameten mož — slovensko — in da ne nemškutari. Poglejmo si te velike Germane in njih imena: Feguš, Vreznik (Breznik), Gomilar, Sorič, Kovačič, Koren, Lešnik, Pukšič itd. Da so to pristni Germani, došli iz tevtonskega gozda, kažejo njih imena. Da se je gospod nadučitelj predrznil taka imena napisati v šolska spričevala slovenski, je očete spravilo iz ravnotežja in napravilo so vsled tega ovadbo na okrajni šolski svet, ga v njej dolžili, da uganja v šoli „Hetzerei“ in zahtevali njegovo premeštitev. Vsled tega je pa nadučitelj vložil tožbo proti onim 45 Germanom, ki so podpisali in vložili proti njemu ovadbo pri okrajnem šolskem svetu zaradi razžaljenja časti. Pri razpravi dne 21. aprila se je sklenila poravnava nekako tako, da je ovca cela in volk je sit. Najlepše je še, da so očete doma na šolskih izpričevalih slovensko pisana imena popravili po svoje in s tem zakrivali prestopke po § 320 h. k. z. Ta zadeva je sedaj vsled priziva v drugi inštanci. Taka dejanja kažejo, kaki elementi so zbrani v jugoslovanski socijalni demokraciji. Čudimo se, da sploh hočejo ti ljudje biti v stranki, ki nosi jugoslovansko ime, ko vendar mrzijo vse, kar je jugoslovansko. To se vidi v mestu. Internacionali ne morejo živeti, ako niso njihovi napisi nemški ali vsaj dvojezični. Tako so na svojo tiskarno v Sodni ulici pred par dnevi morali še k napisu „Ljudska tiskarna“ dostaviti „Volksdruckerei“. Ravno tako se mora na okrajni bolniški blagajni nahajati pod slovenskim imenom tudi nemški napis. Na

shodih mora imeti nemščina še vedno prednost pred slovenščino. Vprašamo, zakaj vse to, če ste jugoslovanski socijalisti? Zakaj niste zahtevali v stari Avstriji v Mariboru dvojezičnih napisov in dvojezičnega uradovanja? Saj bi bilo dovolj upravičeno, kakor sedaj v Jugoslaviji, hrepneti in zahtevati dvojezičnih napisov in slovenskega uradovanja. Odgovor je prav lahek. Internacionala je bila vedno in je še danes nositeljica brezdomovinstva nemškutarje v njej se skriva vse, kar je nemčurstvo, kar rovati proti obstoju Jugoslavije in škili proti Gradcu. Vsak zaveden delavec, kojega je mati učila slovensko govoriti, mora tej internacionali pokazati hrbet in se priklopiti narodnim socijalistom, ali pa zahtevati v svoji stranki, da se ti črni elementi odstranijo iz jugoslovanske soc. stranke in da v njej ostanejo res le oni ljudje, ki čutijo narodno in socijalistično.

Naroden delavec.

Pobrežje.

§ **Pri okrožnem sodišču v Mariboru** je bil dne 22. aprila obsojen radi prestopka po § 104 srb. kr. zak. Ljudovik Kletthofer, železničar v Pobrežju, na 14 dni strogega zavora, ker je prišel 12. decembra lanskega leta v konferenčno sobo ljudske šole v Pobrežju in tamkaj kričal, žugal in žalil učiteljico gđc. Tomažič, ki je kaznovala njegovo hčerko radi nepokorščine. Posurovelost gotovih slojev v Pobrežju, Studencih in okolici, treba bode brezobzirno iztrebiti, sicer je ves trud našega učiteljstva, ki ima ravno na teh šolah nenavadno težko stališče, zastonj. Naše delavstvo se pa opozarja, da se ne da hujskati od gotove strani proti našemu učiteljstvu, ki bo gotovo vse storilo, da mladino sposobi tudi za vsa tista mesta, na katerih še sedijo sedaj tuji, in ki bi ravno radi tega radi preprečili vsako narodno vzgojo, brez katere pa mladina nima pričakovati, zlasti ob meji ne, boljših mest.

Ptuj.

§ **Tobačna trafika v Ptuj, Minoritski trg št. 5,** je do 20. maja 1920 potom javnega natečaja razpisana. Enoletni kosmati dobiček je znašal 22.559 K 11 vin. Položiti se mora predno se ponudba izroči 2.200 K jamščine.

Vurberg pri Ptuj.

§ **V Najdeno žensko truplo.** Za tretjo številko Vašega lista sem Vam poročal, da so našli ljudje v dravski strugi pri Vurbergu ženskega mrliča. Kakor sem zvedel, je ta mrlič istoveten z Hildo Stopajnikovo iz Maribora, ki si je vzela 28. februarja t. l. življenje. Vzrok smrti je nesrečna ljubezen. Bila je zaročena, toda ker njen zaročenec ni imel stalne službe, stariši niso hoteli privoliti v poroko. Ščasoma pa ji je dal njen zaročenec razumeti, da je ne bode poročil. To jo je razburilo tako, da se je utopila.

Celje.

§ **Pozabljeni sužni.** Nedavno mi je prišel pod roko „Slov. Gospodar“. Čitam neki članek, ki mi je po njegovi osorni obliki zbudil pozornost. — „Gospodom župnikom in drugim gospodom pa priporočamo, da stopi tem „pritiskačem orgelj“ občutno na prste“ — tako se je nekako glasil končni stavek. Kdo so ti „pritiskači orgelj“, o tem je sedanost do danes molčala. Kdo so ti reveži, ki izpod težkega jarma nazadnjaškega terorizma še niso za las izvinili rok? Medtem, ko je delavstvo državno in zasebno uradništvo itd. zadihalo v boljši slobodi, ustreglo se vsaj deloma njih težnjam in zahtevam po zvišanju plač, draginjskih dokladah in slično — je tem sužnjem vse to še-le nekaka bajka, Bog vari, da bi dvignili glas po boljši eksistenci, uprizarjali mezdno gibanje, napredovali v stanovskih organizacijah — zahrula bi večina njih gospodarjev in delodajalcev, češ, kako si upa, njim podložen hlapec krikniti glas, nastopiti odločno za zboljšanje svojega obupnega gmotnega stanja ter se šteti enakim onim, ki bi se morali po naukih Krista — vzora idealnega socijalizma in demokratizma — pokazati kot „Njega“ pravi zastopniki. Kaj je „pritiskač orgelj“ — kakor ga ime-

njuje neki posvečen gospod — pravza-
prav? Ni-li iz njih izšlo že mnogo umet-
nikov na glazbenem polju — nimajo ti
ljudje odlični deleži na povzdigu naše pesmi
— in ali niso ti pozabljeni tudi enako
ljudskošolskim učiteljem delali v izobrazbo
ljudstva, pa magari tudi s cerkveno pesmijo?
Vprašam pa sedaj, se li ne skriva in hira
v kakšni zakotni vasi talent — kjer je vsled
slabe eksistence prodan pogin? Mlad na-
darjen deček trpi glad in pomanjkanje tri
in več let po šolah, uči se ter pridobiva
podlago, da dospje na tem višje in višje —
mora pa v prvem svitu pravega pojmovanja
glazbene divote v službo v kako, od sveta
zapuščeno — zakotno gorsko faro ter tam
postati trabant in agitator politike svojega
delodajalca — suženj skozi celo življenje
— duševno in gmotno polagoma ubiti —
izgubljen morda eden izmed najboljših. In
plača 80, 100 do 120 K mesečno — iro-
nija! Seveda prišli bodo gospodje in rekli,
vsaj imajo prostó stanovanje, črne maše,
pogrebe, krste, kurjavo, enkrat v letu biro
in Bog zna kaj. Torej le dohodke, s kate-
rimi se mora organist le s silo in največjo
varčnostjo prebiti skozi življenje — povrh
pa še žena in kopica otrok. — Mora pa
biti napram svojemu gospodarju ponižen,
bognedaj da bi bil drugega mišljenja, ker
sicer gorje njemu in njegovi družini! To
so pozabljeni — mnogi izgubljeni — od-
lični člani glazbene prosvete. Gospod član-
kar „Slov. Gospodarja“, pokažite, kdo ste
— le ven z besedo, da se odprto zmeniva
o „pritiskavih orgeljah“ in njih skrivnostih.
Konec mora biti teh izrabljanj. Rešiti se
mora marsikateri izgubi že prodan duh.
Dvigniti se jih mora v gmotnem oziru,
dati prilike, da se šolajo in izpopolnjujejo
dalje — in konečni uspeh se bo kmalu
videl. Dokler se za te pozabljene sužnje
ne izvede temeljita strokovna organizacija,
naj se jim v priboljšek poveri vodstvo
matrik, po možnosti tudi občinska tajništva.
Veritas.

c Tobačna trafikav Celju, Ljub-
ljanska cesta št. 1 je do 20. maja 1920
potom javnega natečaja razpisana. Enoletni
kosmati dobiček je znašal 9.220 K 11 vin.
Položiti se mora predno se ponudba izroči
900 K jamščine.

c Tobačna trafikav Gaborju
pri Celju št. 3 je do 20. maja 1920 potom
javnega natečaja razpisana. Enoletni kosmati
dobiček je znašal 3.061 K 91 v. Položiti se
mora, predno se ponudba izroči 300 K
jamščine.

Pismo z našega zasedenega ozemlja.

Notranjski Kras, dne 21. aprila.

Od naših pod italijanskim jarmom za-
sužnenih bratov smo prejeli nastopno pismo,
katerega priobčujemo v celoti, čeprav se
mestoma ne strinjamo z njegovo vsebino
(tako n. pr. glede šolstva, delovanja gosp.
Gangla i. t. d.).

Vaš cenj. list je prišel tudi v naše
kraje in prav veselil nas, da je Slovenija
dobila tako izbornó glasilo, za katero se
tudi mi Notranjci zanimamo. Četudi nima-
mo navade kazati svojega mišljenja z ble-
stečimi veselicami, glasnimi obhodi in pisar-
jem po listih, vendar bije v nas gorko srce
za jugoslovansko domovino, katere sinovi
bomo tudi mi postali, četudi tukajšnji Italijani
na vse pretege poskušajo ljudstvo pridobiti
na svojo stran.

Kar je škodovalo temu prirčnemu
razmerju do Jugoslavije najbolj, pa niso
tukajšnji Italijani, temveč žalostne razmere
med vašimi poslanci, ki so se zgovarjali
prej na Nemce in Madžare, ako niso imeli
nobenih uspehov, sedaj, ko so v lastni
državi ti izgovori odpadli, pa tudi nič ne
delajo. Najboljši dokaz njih nesposobnosti
je resnica, da se z interpelacijami, govora-
ncami na zborovanjih, z nagajanjem vladi
in podobnimi mahinacijami meče volilcem
le pesek v oči, da se zakrije lastna nezmožnost.
To tukaj pri nas najbolj povdarjajo naši
nasprotniki. Jugoslavija je mlada država in
potrebuje najprej modernih zakonov; stari
zakoni imajo svoje vrline in pomanjkljivosti,

ki jih je strokovno slovstvo že stokrat do-
kazalo. Na podlagi teh izkušenj bi morali
skovati nove postavbe, upeljati novo upravo,
ne po plemenih (kaj nas briga beseda
Slovenec, Srb, Hrvat — sedaj smo Jugos-
lovani) temveč po gospodarskem oko-
lišču, kar spada skupaj, kakor se tudi pri
nas povdarja: Ilirska Bistrica teži na Reko,
Vipava na Gorico, Postojna na Trst in hoče
nam odtegniti te kraje, ker ne pomislijo,
da sta tudi Trst in Reka jugoslov. zemlja
in tudi Furlani bi se nam pridružili. Vaši
poslanci, odvetniki, sodniki imajo torej do-
volj dela!

Drugo bi bila moderna šola, za živ-
ljenje brez tiste navlake: na deželi naj se
uči kmetijstvo, v industrijskih krajih ru-
darstvo, tovarništvo, po mestih trgovino
in obrt, saj je vendar predrago, da bi imeli
za vsakega črevljarja svojo šolo, kakor je
dandanes. Verouk, brati, računati, pisati
potem pa lokalni pouk. Tudi dvorsten
srednješolski pouk je predrag; ni treba ne
realk, ne gimnazij, temveč eno, a dobro
srednjo šolo. Notranjci šele sedaj vidimo,
kako slabe so naše šolske knjige in učitel-
jelji in profesorji imajo dovolj hvaležnega
dela. (Apeliramo na naše gg. šolnike, da
posebno k tej točki zavzamejo svoje sta-
lišče. Op. ured.)

V cerkvi pa si podajta katolik in pravo-
slavec bratsko roko, upeljita slovansko
liturgijo in cirilico v mašne knjige, posvetno
slovstvo pa se poprimi latinice, ki je sve-
tovno razširjena in približala se boste drug
drugemu veliko bolj, kakor sedaj, ko sta
latinščina v cerkvi in cirilica v javnosti,
tisti prokleti coklji, ki nas razdružujeta,
ko smo si sicer bratje od Trsta do Soluna.
Tukaj ima pa vaša duhovščina dovolj dela
in veselilo nas bo, ako ji pridejo naše
vrstice v roke.

Naši nedelavni in nevedni poslanci so
torej veliko zakrivali in čas bi bil, da se
jih otresete, vseh brez izjeme! Srbski
imajo svoje omejene velikosrbske misli,
naši pa svojo staro dunajsko politiko inter-
pelacij in vpitja. Tudi vam moram pojasniti,
da se dela v Italiji na to, odpraviti nerodne
parlamentarne ministre, ki se me-
njajo vsake 14 dni, in upeljati strokov-
njake, kakor jih ima Amerika. Kar čudimo
se, da pri sedanjih razmerah vlada sploh
shaja! Saj vidimo pri bivših naših notranj-
skih poslancih: Kristanu, Gostinčarju in
Ganglu. Prva dva sta se povspela do
ministrov na razpoloženju, poslednji pa do
višješolskega nadzornika. Pa vprašajte, kaj
so ti trije storili za Notranjsko! Manj, kakor
nič, ker so nam še škodovali: Kristan je
pokvaril rudarje v narodnem in tudi v ver-
skem oziru ter jih s tem odtujil kmetu.
Gostinčar je imel Šušteršičevo politiko in
kar čudimo se, kako je možiček prijadal
v Jugoslavijo. In Gangl? On je govorančar
prve vrste, to je pa tudi vse! Take raz-
mere škodujejo tudi naši politiki v oku-
piranem ozemlju in za glavo smo se pri-
jemali čitajoč o ministru Kristanu, ki so se
ga Idrijčani celo kot občinskega odbornika
sramovali.

Glejte, g. urednik! Prvi moj dopis se
je raztegnil, a ni bilo drugače! Cesar je
polno srce, mora na dan. — Še nekaj!

Tukajšnji Italijani pridno popravljajo
ceste; pri tem so si ogledali tudi krasen
most v Podroteji pri Idriji, katerega je so-
lidno in poceni razširil leta 1917 stotnik
Škabrne, ki je sedaj menda stavenbi svetnik
v Ljubljani. Delo je tako mojstrsko, da ga
vse občuduje.

Društvene vesti.

Koncert Glasbene Matice Maribor na
Klopinskem jezeru pri Sinčivesi na Ko-
roskem. Belska podružnica Slovenskega
Planinskega Društva priredi na binkoštni
ponedeljek, dne 25. maja na Klopinskem
jezeru pri Sinčivesi v igredno veselico, pri
kateri bo sodeloval tudi moški pevski zbor
Glasbene Matice Maribor. Hotel na Klo-
pinskem jezeru je prišel namreč v slovenske
roke. Z ozirom na glasovanje, ki se bo
vršilo menda že začetkom junija 1920, je

ta kulturna prireditel vevlačnega pomena.
Prosimo že danes naše občinstvo, da se
kolikor mogoče v velikem številu udeleži
te važne prireditve na naši severni meji.
Pevci na plan!

Priljubljeni odbor snujočega se „Tenis-
kluba“ v Mariboru naznanja, da se vrši
ustanovni občni zbor v ponedeljek, 3. maja,
ob 18. uri na vrtu Narodnega doma. Vsi
ljubitelji tega športa se vabijo k udeležbi,
kjer se bodo istočasno sprejemali novi člani.

Razne vesti.

* **Razdelitev podonavskega brodogoja.**
V Prago je dospel ameriški razsodnik za
razdelitev podonavskega brodogoja Houston.
Čehoslovaška republika zahteva za sebe
550 ladij in 90 vlačilcev.

* **Kako so sprejeli nemške trgovce** v
Parizu in Londonu. Nemški listi poročajo
o sovražnem sprejemu, ki so ga doživeli
nemški trgovci v Londonu in Parizu ob
priliki, ko so iskali tam trgovskih stikov.
V Parizu so jim odrekli prenočišča in so
morali v kavarnah prenočiti. V Londonu
še govoriti niso hoteli z njimi. Kjer so se
oglasili, so jim pokazali slike nemških gro-
zodejstev s fronte.

Gospodarstvo.

Skušnje iz podkovstva. Po naredbi
deželne vlade za Slovenijo, poverjeništa za
kmetijstvo z dne 29. marca 1920, št. 461,
se odpravljajo dosedanje skušnje iz pod-
kovstva za kovače, ki niso obiskovali pol-
letnega podkovskega tečaja ter se pred-
pisuje obvezen obisk teh tečajev. Da se
omogoči starejšim, nad 24 let starim
kovačem, doseči pravico do samostojnega
izvrševanja podkovske obrti se dovoljuje

za prehodno dobo, toda samo v tekočem
letu 1920, še trikrat rok za skušnje iz
podkovstva za one kovaške pomočnike ali
kovaške mojstre, ki so starejši, kakor 24 let,
četudi se niso udeleževali podkovskega
tečaja. Vendar pa je k preizkušnji pri-
pustiti kovače, ki so starejši kakor 26 let
tedaj, če so si najmanj 14 dni s praktičnim
vežbanjem na kaki podkovski šoli izpopolnili
znanje in tamkaj dobili tudi teoretičen pouk
o podkovstvu, za kovače med 24. in 26. letom
pa se določa 30 dnevno vežbanje na pod-
kovski šoli. Te skušnje se bodo vršile
na državni podkovski šoli v Ljubljani kon-
cem junija, septembra in decembra.
Vsi oni nad 24 let stari kovači, ki
žele napraviti skušnjo na državni podkovski
šoli v Ljubljani, se pozivljajo, da
vpošljejo najkasneje do 20. maja
vodstvu državne podkovske šole v Ljub-
ljani svoje prijave, ki naj jim prilože
rojstni in krstni list ter učno spričevalo,
da se jim določi dan vstopa v praktično
vežbanje. Vodstvo državne podkovske šole
v Ljubljani.

Listnica uredništva.

Gg. dopisnikom: Nasivite vse dopise naravnost
na uredništvo! Gg. vpošiljateljem dopisov: „Pom-
ladni izprehod po mestu“ — „Pässe zur Vidierung“
— „razmere v Novi Vasi“ — „nem. avstr. gasilci“
in „srbožerec L“ Pekre — „Volksdruckerei Maribor“
itd. hvala, potrpite, pride vse na vrsto! Tovarišem
v Ptuj in Slov. Gradcu: zato šteje prepozno; pri-
hodnjič. G. avtor romana Kr. + Lj. tisk: Zaveva
Kr. pri sodišču, brošura izide ob priliki, tudi zaveva
Lj. tisk, čaka na ugodno priliko. Pismo iz mesta
„neverjetnosti“ prihodnjič.

Zanesljive nabiralce inseratov in raz-
našalce lista za mesto, okolico in zunaj
išče upravnništvo Nove Pravde, Maribor,
Narodni Dom.

Izdajatelj in založnik: Konzorcij „Nova Pravda“.
Odgovorni urednik: Franjo Pirč.
Tisk tiskarne Sv. Cirila v Mariboru.

Največja zaloga moških in deških oblek po solidnih cenah
Schwab & Bizjak, Ljubljana
Dvorni trg št. 3
Manufaktura - moda - konfekcija. 10-8

Priporočljive tvrdke:

Restavracija Narodni Dom
v Mariboru (Hinko Kosič) se najtopleje
priporoča. —4

JAKOB LAH
Maribor, Glavni trg 2
Zaloga črevljev, perila, potnih košar,
tržnih torbic i. t. d. 10-8

Andrej Ham
črevljar 10-6
Maribor, Vetrinjska ulica 15

Fran Novak
prva slovenska britonica 10-8
Maribor, Aleksandrova c. 22.

Erjavec & Turk
trgovina z železnino „pri-
zlati lopati“ — Ljubljana
Valvazorjev trg 7. 10-8

Prodaj 1 rodbinsko hišo z večjim vrtom na
meji mesta Maribor; 2 vili v mestu;
18.000 m² stavbnega prostora v mestu po K 35-;
1 posestvo, hiša, gospodarsko poslopje, šest oralov
polja in gozda v mariborski okolici. Vpraša se naj pri
Zemljiščni posredovalnici K. TROHA,
MARIBOR, Aleksandrova cesta 30,

ki zajedno naznanja, da preseli

svojo pisarno

s 1. majem v Slovensko (prej
Grajsko) ulico 2. 3-2

Galanterija, drobnarija, parfumerija,
potne košare, pleteno pohištvo, spre-
hajalne palice itd. na debelo in drobno

BALOH & ROSINA
Maribor, Grajski trg 3. —1 s

Anton Černe
graver 10-8
Ljubljana, Dvorni trg 1

Zaloga pohištva
KAROL PREIS
MARIBOR, Slomšekov trg 6
Cenik zastoj. — Svoboden
ogled, brez obveznosti. 10-8

„PLANINKA“ IN RUŠKA KOČA
pri Sv. Arhu na Pohorju, 1250 m

Planinsko letovišče v krasni legi
Mrzle in tople kopeli
Oskrba od 1. maja do 15. oktobra
Izprehodi po gozdu
Poštna zveza trikrat na teden